

## MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 14/2002 vp

### Hallituksen esitys laiksi kalastuslain 11 §:n muuttamisesta

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 4 päivänä syyskuuta 2002 lähettänyt maa ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi kalastuslain 11 §:n muuttamisesta (HE 105/2002 vp).

##### *Eduskunta-aloite*

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä — lakialoitteen laiksi kalastuslain 11 §:n muuttamisesta (LA 7/2001 vp — Henrik Lax /r ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 7 päivänä maaliskuuta 2001.

##### *Lausunto*

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 50/2002 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

##### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kalastusneuvos Pentti Munne ja vanhempi hallitussihteeri Ritva Torvinen, maa- ja metsätalousministeriö

- lainsäädäntöneuvos Marja Ekroos, oikeusministeriö
- kalatalousjohtaja Jorma Tiitinen, Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus
- kalatalousjohtaja Jukka Nyrönen, Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskus
- kalatalousjohtaja Kjell Nybacka, Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus
- kalatalousjohtaja Markku Marttinen, Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus
- tutkimusjohtaja, professori Petri Suuronen, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
- järjestöpäällikkö Risto Vesa, Kalatalouden Keskusliitto
- toiminnanjohtaja Mika Kiuru, Nylands Fiskarförbund
- puheenjohtaja, professori Hannu Lehtonen, Vapaa-ajan kalastajien Keskusjärjestö ry
- isännöitsijä Ville Salonen, Pielisen kalastusalue
- puheenjohtaja Asser Risikko, Ala-Härmän—Pelkkalan kylätoimikunta
- Jorma Toivonen, Pirttilahden ranta-asukkaat.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Saamelaiskäräjät
- Etelä-Suomen Merikalastajain Liitto
- Suomen Ammattikalastajaliitto

## HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

### *Hallituksen esitys*

Esityksessä ehdotetaan kalastuslakia täydennettäväksi siten, että onkimis- ja pilkkimiskielto ja viehekalastuskielto voidaan määrätä tai mainittua kalastusta rajoittaa määräaikaaisesti myös silloin, kun vesialueen omistaja tai muu kalastusoikeuden haltija käyttää aluetta kaupalliseen kalastukseen tai muutoin erityisiin kalastustarkoituksiin. Kalastuskiellon tai kalastusrajoituksen määrittämisen edellytyksenä olisi näissä tilanteissa erityisesti se, että kalaveteen tehdään huomattavia kalan tai ravun istutuksia kalastustoiminnan harjoittamista varten. Kalastuskielto voisi perustua myös muihin kala- tai rapukannan turvaamiseen liittyviin erityisiin syihin tai kalataloudellisen tutkimuksen tarpeisiin.

Laki on tarkoitettu tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

### *Lakialoite*

Lakialoitteessa LA 7/2001 vp ehdotetaan, että kalastuslain (286/1982) 11 §:n 2 momentin edellytyksiä vesialueen rauhoittamisesta viehekalastukselta muutetaan ja että rauhoituspäätöksen tekevät kalastusalueet.

### *Perustuslakivaliokunnan lausunto*

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa on todettu, että sääntely koskee kalastuslain 8 ja 9 §:ssä

säänneltyjä ns. yleiskalastusoikeuksia. Niissä on kysymys jokaisen oikeudesta onkimisen, pilkkimisen ja viehekalastuksen harjoittamiseen samoin kuin oikeudesta saada lupa harjoittaa kotitarve- ja virkistyskalastusta. Tällaisilla ns. jokamiehenoikeuksiin rinnastettavilla yleiskalastusoikeuksilla ei ole perustuslainsuojaa (PeVL 49/2002 vp, s. 2/II). Ne eivät kuitenkaan valiokunnan mielestä jää kokonaan vaille merkitystä arvioitaessa, millaisia kalastusrajoituksia perustuslaki sallii. Nykyisellä ja ehdotetulla 11 §:n sääntelyllä suojataan vesialueen omistajan oikeuksia ja vesialueen luonnonarvoja tavalla, joka ei ole perustuslain kannalta ongelmallinen (ks. myös PeVL 8/1996 vp).

Lakiehdotuksen väljiä ilmaisuja on valiokunnan mielestä kuitenkin aiheellista täsmentää. Esimerkiksi 11 §:n 1 momentin 5 kohtaa on syytä täydentää maininnoilla niistä suojattavista seikoista, joihin kohdistuvaa "liiallista häirintää" voidaan säännöksen perusteella rajoittaa. Rajoitusperuste "muu pätevä syy" on 3 momentissa asianmukaista sitoa sääntelyn hyväksyttäviin tarkoituksiin. 2 momentista on aiheellista ilmetä, millaisia ja miltä kannalta "tarpeellisia ehtoja" rajoitus- tai kieltopäätökseen voidaan sisällyttää.

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta on esittänyt, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Yleisperustelut*

Kalastuslain (286/1982) 11 §:n muutosta koskevassa hallituksen esityksessä pykälää on ehdotettu muutettavaksi muun ohella siten, että onkimis-, pilkkimis- ja viehekalastuskielto olisi mahdollista määrätä tietyille vesialueelle tai mainittua kalastusta rajoittaa myös siinä tapauksessa, että vesialueen omistaja tai muu kalastusoikeuden haltija käyttää vesialuetta kaupalliseen

kalastukseen tai muutoin erityisiin kalastustarkoituksiin. Syynä tähän ehdotukseen on ollut nimenomaan se esityksen perusteluissa selostettu muutos, joka on tältä osin tapahtunut tuomioistuintäytäntössä onkimis-, pilkkimis- ja viehekalastuskiellon määrittämisen osalta. Perusteluissa on lisäksi todettu, että esityksellä yleiskalastusoikeuden rajoitukset pyritään samalla yhdenmukaistamaan eri kalastusmuotojen osalta.

Edellä todettuun oikeuskäytännön muuttumiseen viitaten valiokunta ehdottaa jäljempänä, että kalastuslain 11 §:n 1 ja 2 momenttiin lisätään säännökset, jotka mahdollistavat onkimis-, pilkkimis- ja viehekalastuskiellon määräämisen myös silloin, kun se on tarpeen kaupallisessa tai muussa erityisessä tarkoituksessa tehtyjen kalaistutusten taloudellisen hyödyntämisen turvaamiseksi. Valiokunta katsoo kuitenkin, ettei kyseisen pykälän säännöksiä ole syytä muutoin muuttaa hallituksen esityksessä ehdotetun mukaisesti.

Edellä kosketellun lisäyksen lisäksi valiokunta tulee jäljempänä ehdottamaan, että kalastuslain muutoksenhakusäännöksiin tehdään eräitä muutoksia, jotka ovat sinänsä luonteeltaan teknisiä, mutta jotka ovat toisaalta välttämättömiä niin kansalaisten oikeusturvan kuin uuden perustuslain säännöstenkin kannalta.

Koska valiokunta ehdottaa muutosten tekemistä hallituksen esityksen pohjalta, valiokunta ehdottaa lakialoitteen hylkäämistä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä jo todetuilta osin tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin ja jäljempänä esitettävien muutosehdotuksin.

### ***Yksityiskohtaiset perustelut***

**11 §.** Edellä yleisperusteluissa esitetyn perusteella valiokunta ehdottaa voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momenttiin lisättäväksi säännökset siitä, että onkimis-, pilkkimis- ja viehekalastuskielto voitaisiin määrätä myös silloin, kun se on tarpeen kaupallisessa tai muussa erityisessä tarkoituksessa tehtyjen kalaistutusten taloudellisen hyödyntämisen turvaamiseksi. Kaupallisessa mielessä tehtyjen kalaistutusten turvaamiseksi kiellon saaminen edellyttäisi, että kalaveteen tehtäisiin huomattavia kalaistutuksia kalastusmatkailua tai muuta kaupallista kalastustoimintaa varten. Ehdotetun säännöksen mukaan kalastuskielto olisi mahdollinen myös ilman taloudellisen edun tavoittelua tapahtuvan pyyntikokoi-

sen kalan istutuksissa kalastusmatkailun tai kalastusharrastuksen edistämiseksi, kalastuskilpailujen järjestämiseksi tai kalataloudellisen tutkimuksen suorittamiseksi. Istutettavat kalat voisivat olla järvitaimenta, kirjolohta, kuhaa tai muita arvokkaita kalalajeja, joita käytännössä istutetaan pyyntikokoisena silloin, kun tarkoituksena on saalisvarmuuden turvaaminen kalastusmatkailijoille tai kalastuskilpailuissa taikka nuorison kalastusharrastuksia varten. Samalla valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kalataloudellista tutkimusta suoritetaan myös vähempiarvoisten kalojen osalta. Tällöin kalastuskiellolla pyritäisiin siihen, että tutkimus saataisiin toteutetuksi asianmukaisella tavalla.

Jos vesialueelle suoritettavien hoitotoimenpiteiden katsottaisiin istukkaiden koon ja määrän perusteella täyttävän vain kalaveden hoidon yleiset kriteerit, ei onkimis-, pilkkimis- eikä viehekalastuskiellon määräämisen edellytyksiä olisi.

Määrättäessä 2 momentin nojalla kaupallisessa tarkoituksessa rajoituksia tulee pyrkiä siihen, että ne kohdistuvat selkeästi rajattuihin alueisiin, kuten lahtiin, lampiin jne. Alueiden määrittelyssä on lisäksi otettava huomioon, ettei laillisia kalastusoikeuksia eikä vesialueen osakasomistajien tai ranta-asukkaiden oikeuksia kohtuuttomasti rajoiteta tai loukata.

Valiokunta ehdottaa lisäksi pykälää tarkistettavaksi teknisesti siten, että maininnat maaseutuelinkeinopiiristä toimivaltaisena viranomaisena korvataan maininnoilla työvoima- ja elinkeinokeskuksista, sillä maaseutuelinkeinopiirit on lakkautettu työvoima- ja elinkeinokeskusten perustamisen yhteydessä ja niiden tehtävät on siirretty työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutu-osastoille.

**81 §. (Uusi)** Jo edellä 11 §:n kohdalla esitetyin perustein valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 ja 3 momenttiin sisältyvät maaseutuelinkeinopiiriä koskevat maininnat korvataan maininnoilla työvoima- ja elinkeinokeskuksista. Lisäksi valiokunta ehdottaa pykälän 3 momentista poistettavaksi maininnan siitä, että maaseutuelinkeinon valituslautakunta toimii maa- ja metsätalous-

ministeriön yhteydessä. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta on jo vuodesta 1995 lukien toiminut itsenäisenä valitusviranomaisena (Laki maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain muuttamisesta; laki 36/1995). Muutosta valituslautakunnan päätöksiin haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä (Laki maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain muuttamisesta; laki 621/1998).

*105 §. (Uusi)* Valiokunta ehdottaa edellä 11 §:n kohdalla esitetyin perustein, että pykälän 1 ja 2 momenttiin sisältyvät maininnat maaseutuelinkeinopiiristä korvataan maininnoilla työvoima- ja elinkeinokeskuksista ja lisäksi edellä 81 §:n kohdalla esitetyin perustein, että 2 momentista poistetaan maininta siitä, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunta toimii maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä.

*123 §. (Uusi)* Edellä 11 §:n kohdalla esitetyin perustein valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momenttia muutetaan siten, että maininta maaseutuelinkeinopiiristä korvataan maininnalla

työvoima- ja elinkeinokeskuksesta. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätöksistä haettaisiin muutosta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta, siten kuin muissakin kalastuslain mukaisissa asioissa. Muutoksenhausta olisi muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Pykälän voimassa olevaan 3 momenttiin sisältyy säännös muutoksenhausta lääninhallituksen kalastuslain 106 §:n nojalla tekemistä uhkasakko- tai teettämisuhtapäätöksistä. Valiokunta ehdottaa tämän säännöksen ottamista uudeksi 4 momentiksi. Valitustie kulkisi hallinto-oikeuteen, niin kuin muissakin vastaavissa lääninhallituksen päätöksissä.

#### **Päätösehdotus**

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset), ja*

*että lakialoite LA 7/2001 vp hylätään.*

#### **Valiokunnan muutosehdotukset**

### **Laki**

#### **kalastuslain (poist.) muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 11 §, 81 §:n 1 ja 3 momentti, 105 § ja 123 §:n 3 momentti,  
sellaisena kuin niistä ovat 11 §:n 1 ja 2 momentti laissa 1045/1996, 11 §:n 3 momentti, 81 §:n 1 ja 3 momentti sekä 105 § laissa 1355/1993 ja 123 §:n 3 momentti laissa 493/1997, sekä  
lisätään 123 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

#### **11 §**

*Jos 1 §:ssä mainitut tavoitteet, kaupallisessa tai muussa erityisessä tarkoituksessa tehtyjen kalaistutusten taloudellisen hyödyntämisen tur-*

*vaaminen tai erityiset syyt vaativat, on työvoima- ja elinkeinokeskuksella vesialueen omistajan tai kalastusalueen pyynnöstä taikka omasta aloitteestaan oikeus määrätä alueella rajoit-*

taa 8 §:ssä tarkoitettua onkimista ja pilkkimistä tai 9 §:ssä tarkoitettujen lupien myöntämistä taikka kieltää ne määräajaksi.

Vesialueella, jolla tavanomaista tehokkaaman kalakannan hoidon tulosten turvaaminen, kaupallisessa tai muussa erityisessä tarkoituksessa tehtyjen kalaistutusten taloudellisen hyödyntämisen turvaaminen, petokalojen tärkeiden kutualueiden suojeleminen tai liiallisen häirinnän estäminen taikka merilintujen pesimisen turvaaminen pesimäaikana sitä edellyttää, työvoima- ja elinkeinokeskuksen on kiellettävä 8 §:ssä tarkoitettu viehekalastus. Kielto annetaan vesialueen omistajan tai kalastusalueen tai vuokramiehen, ammattikalastajan, alueellisen ympäristökeskuksen tai sen, jonka etua asia koskee, hakemuksesta taikka työvoima- ja elinkeinokeskuksen omasta aloitteesta, ja kielletty alue voi olla kokonaisuudessaan enintään 25 prosenttia kalastusalueen vesipinta-alasta.

(3 mom. kuten HE)

(4 ja 5 mom. poist.)

#### 81 § (Uusi)

Kunkin kalastusalueen tulee hyväksyä käyttö- ja hoitosuunnitelma päätöksellä, jota kannattaa vähintään kaksi kolmasosaa läsnä olevista kalastusalueen jäsenistä. Jollei ehdotusta saada edellä mainitulla ääntenenemmistöllä hyväksytyksi, ehdotus on alistettava työvoima- ja elinkeinokeskuksen vahvistettavaksi. Työvoima- ja elinkeinokeskus voi, nojautuen 79 §:n säännöksiin, tehdä ehdotukseen välttämättömäksi havaitut muutokset.

— — — — —

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen 1 momentin nojalla tekemään päätökseen saa se, jonka oikeutta asia koskee, hakea muutosta valittamalla (poist.) maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisäämisestä.

#### 105 § (Uusi)

Milloin kalastusoikeuden haltija harjoittaa tai sallii harjoitettavan kalastusta tai ravustusta siten, että kala- tai rapukannan säilyminen vaarantuu, taikka harjoittaa tai sallii harjoitettavan saannottua pyyntiä toisen kalaveden yhteydessä olevassa kalavedessä sellaisella tavalla, että se ilmeisesti on vahingoksi toisen kalastukselle tai haitaksi kalastuksenhoitotoimenpiteille kalavedessä, jossa toisella on kalastusoikeus, voi työvoima- ja elinkeinokeskus, varattuaan asianomaisille tilaisuuden antaa selvityksensä asiassa, kieltää kalastusoikeuden haltijaa toistaiseksi, enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan, käyttämästä kalastusoikeuttaan tai rajoittaa sitä.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen tyytymätön kalastusoikeuden haltija saa valittaa päätöksestä (poist.) maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätöstä on valituksesta huolimatta kuitenkin heti noudatettava.

#### 123 § (Uusi)

— — — — —

Tässä laissa tarkoitetussa asiassa annettuun työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätökseen saadaan hakea valittamalla muutosta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämän lain 106 §:ssä tarkoitettuun lääninhallituksen päätökseen saadaan hakea muutosta hallinto-oikeudelta noudattaen, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään muutoksenhausta. (Uusi 4 mom.)

Voimaantulosäännös  
(Kuten HE)

**MmVM 14/2002 vp — HE 105/2002 vp**

Helsingissä 24 päivänä tammikuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

|      |                            |                         |
|------|----------------------------|-------------------------|
| pj.  | Timo Kalli /kesk           | Lauri Kähkönen /sd      |
| vpj. | Kari Rajamäki /sd          | Esa Lahtela /sd         |
| jäs. | Nils-Anders Granvik /r     | Eero Lämsä /kesk        |
|      | Pertti Hemmilä /kok        | Pertti Mäki-Hakola /kok |
|      | Matti Kangas /vas          | Olli Nepponen /kok      |
|      | Marja-Leena Kemppainen /kd | Erkki Pulliainen /vihr  |
|      | Katri Komi /kesk           | Lasse Virén /kok.       |

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.